ИЗЛАЗИ У ЧЕТВРТАК И НЕДЕЉУ.

ОГЛАСИ
плаћаю се од свакога реда из гармонда први пут 6, а после 4 н. За жиг сваки пут 30 новч.

Предплату прима уредништво и све ц. кр. поште; а у Београду разноситель Напредка.

НАПРЕДАК.

ПРЕДПЛАТНА ЦЕНА
У АУСТРИСКИМ ЗЕМЉАМА.
На годину 10 фор., на пол. године 5 фор., на четврт 2 фор, 50 новч. а. вр.
У СРБ КНЕЖЕВИНИ
на годину 100 гроша, на пол. год 50 гроша, на четврт год 25 гроша

Уредништво у дунавској улици, у кући гђе Ј. Драгуновића (пре Ђ. Шилића) у I. кату

БРОЈ 53. У Новоме Саду, у четвртак 6. јулия 1867. ГОДИНА XX.

ПРЕГЛЕД ПОЛИТИЧНИ.

Вести о новим савезима међу европским државама добиваю све више облика и поузданости. О савезу међу Русиом и Пруском нико и несумња, коме би оштрица била окренута с једне стране против Аустрије, с друге пак против Француске. Сада се ради — по неким гласовима — око тога, да у тай савез уђе и Италия. те се и несумња много, да ће ова пристати у друштво, ако узможе тим начином задобити Рим и папину област, као што є добила Ломбардию и Млетачку. Што више веродостойности дає приступаню Италиє руско-пруском савезу та є околност. да кралјевић талиянски Умберто, кои путує по Европи, те є и походио Берлин и Петроград, неће и у Беч доћи.

Но пиє само та комбинация, што на Сени и Вину неда мирна санка дипломатама, већ и то, што се као поуздано говори, да ће у ту триплу алиянцию ући и сједињене државе северо-америчке. О томе се већ од више година говори — од пољскога устанка и суврмене буне југоваца америчких. Сад као да се приближио час и определјениєм уговараню. У августу — тако се явља — састаће се руски цар Александар у Криму (где є сада руска царица) са североамеричким славним јенералом Шерменом, како се мисли, да говоре о алиянции међу обе исполинске државе; а и руски царевић Алексиє ићи ће у Вашингтон, опет ради исте ствари.

Велика ова алиянция, коя є коє већ готова, коє сад се приготовлява, само се може тицати и тиче се источног и немачкога питаня. Наполеон види то; види он опасност, коя прети разорити његов наймилии сан: надмоћиє Француске на средиземном мору. С друге стране уједињена Немачка, пруживши се од северногa мора до Алпа, затворила би Француской сваки изглед на напредованє према истоку и за навек уништила би тежнє француске за Рајном. Уз све то незадовольност Француза са успесима цареве политике иностране и унутрашнє! Све то гони Наполеона, да излази на полє рада. Он умножава войску, спрема конє и рану, тражи савезнике. У томе први му є поглед пао на Аустрию. Бечки државници, кои непрестано у Наполеону III. виде оракул политике европске, готови су на савез Аустриє са Француском; али они иште од Француске за Аустрию пека ємства и обвезательства, на коя Наполеон ниє хтео пристати. Но сада, кад є савез руско-пруски готов, Наполеон є болє око тога посла прионуо и само му є та желя, да се тай савез што пре углави.

Код изгледа на савез Аустриє са Француском, кои би био као тук на лук савезу руско-пруском, занимљиво є посматрати шогоре бечке иештанске. Естерайским Немцима буни се племенита немачка крв при помисли, да би своє синове могли слати у бой на Пруску, коя само иде на славу немачку; а јуначки Мађари боє се „диндушманина мађарскога,“ Москова, те навалују, да се савез са Француском што пре прави!

Блажени дуализам! Бар у алиянции той имаће Мађари и свога турскога возљубленога уйца, кои є врло яка узданица свакоме, кои с њиме у дослук стане!

Сад є султан код своих милих Енглеза у гостима, кои непропуштаю показати му, како желе, да Турци и даље остану господари, єр є онда енглеска трговина у великом профиту

Када споменусмо Турке, да споменемо и то, како су они ове године вальда већ педесети пут покорили Кандию, а Кандиоти и опет учине им любав, те се лађаю оружя, да би се Турци и опет могли наславити победе! Омер се хвалио, како є победио Кандиоте, а кад тамо, а оно њега поштено излемали, да є 500 момака изгубио. На здравље!

Међу браћом мађарском борба партайска узима све жешћи облик. Скоро све вармеђе мађарске у опозиции су против владе, а владини органи доказую, каква є то благодет по Мађаре, кад тристану уз парламентарни начин правлєњи, иначе да ће пропасти. „Мађар Уйшаг“ на против вели, да ће найболє ємство Угарской бити слога и измиренє народа њених; али владин „Пестер Лойд“ примећує му на то: ала ми имаш много частолюбля!

УЧИМО ТЕХНИЧКЕ СТРУКЕ!

Лете мисли како хитра муња.
Из дремежа Сриство да пробуде;
Ма ад зјао са свакол'ких страна —
Опет напред, ал' никада назад!!

I.

Погледајмо практичне посљедице вајкадашњег абстрактно-хуманистичког, и новијег конкретно-техничког знања, пак ћемо се одма уверити, да је баш *техничко знање* најважнији чинитељ брзог развића људског; јер техничко знање посредно диже *народње благостанє*, које је најтешње скопчано са умним животом народа. Овим пак никако неодричем важност хуманистичког образовања, почем довољно увиђам његову практичну вредност на пољу законодавства; тим мање малоуважавам хуманистиско образовање, што знам, да је поникло из покрета талијански хуманиста (борци за умни напредак човештва) 15. века, на које се доба посредно своди сав умни напредак нашег времена.

И збиља, кад се подкрепише талијанске хуманисте знаменитим бројем новодошавших грчких научењака (по паденију Цариграда) — показаше се одма лепе посљедице оживевше прастаре јелинско римске просвете. У то доба подстаче се воља к науци и научном испитивању, те зато се понајпре показаше сљедства на пољу лепих вештина. Проучавањем одкривени и прикупљени дивни рукотвора јелинско-римске вештине, подиже се архитектура, ликоресто и живопис. Тако се најпре подигоше лепе вештине, које дочекаше 16. века своје „златно доба“ у Италији. Нема сумње, да постаде Италија 15. и 16. века не само најобразованија, но и најиндустријалнија европска земља, јер и талијански занати подигоше се на степен „уметничких заната.“

Но кад мало дубље загледамо у талијанску историју овога доба, уверићемо се, да је био цео талијански напредак више идејалан, но стваран. То нам јасно показује ондашње растројство талијанског државног и друштвеног живота. Непрестани немири и буне, поглавито из низки и себични користи; задржано и упражњавано средњевековно законодавство са свим својим ужасима; тиранско гаженє човечански права од стране осиливших се; неприродно подељење имања међу врло богатим и крајње сиромашњим сталежима; вековним немирима убијена воља на поштено зарађивање и угушено чуство частољубља; крајња и јавна развратност (Борђија, Мароција и Александар VI.) до најнижег степена животињског уживања — то су најочевидији пратиоци идеалног напредка, који изниче из борбе талијански хуманиста. Је ли дакле чудо, што се појави Макијавели у најжалосније доба талијанског државног и друштвеног растројства? Шта више, могло би се у нечем и рећи, да је баш препорођај лепих вештина одвеђ шкодио главној намери талијански борца за умни напредак. То нам најјасније потврђује историја тадашње талијанске вештине, која се најмоћније развила под мудрим закриљем талијанске јерархије. Није дуго потрајало, и свет доживе, да су баш лепе вештине прибавиле нов сјај и славу изнемоглој и доста обруканој јерархији, против чијег вечитог туторства подиже се борба за човечански напредак.

Ал' куд и камо има већу и знаменитију заслугу умни покрет талијански 15. века. Баш тај умни покрет постаје у новијем развићу Европе тим значајнији, што му средством немачки једномишљеника испаде за руком, да у Јерманији одржи најславнију победу у виду *црквене и научне реформације*, те тако се доврши у 100 г. раније одпочето дело ческога Хуса! Реформација прогласи и практички употреби *слободно испитивање и научно крашиковање*, које најбољим плодом уроди, особито по јестаствене науке.

Но слободна философија реформисане Европе неимаде само ту благодетну посљедицу; њена је заслуга тим већа, што је створила сталан темељ свакой науци и тим јој обезбедила самостално и лакше развиће. А да се тим начином разширила воља на озбиљан научан рад и испитивање, нетреба бољег доказа, но што је нагло и живо разпростирање разноврсни наука. Да је збиља тако, видимо отуд, што се и математичке науке почеше нечувено развијати; најпре у виду астрономије (Кеплер, Галилеји, Њутн,) а доцније као самостална математика, почевши од Лајбница, Њутна и Декара, пак до најновијег доба. Под уливом слободне философије могаху се разноврсне науке тако развијати, да су свима научним круговима приступачније постале.

Знање и познавање наука постаде дакле опште међу научењацима, и за гајење тога општег знања основаше се млога начуењачка друштва под именом „академија наука“. Благодетна посљедица оваквог ширења наука показа се најочевидније на пољу књижевног рада француски енциклопедиста 18. века. Од овог доба ступише препорођене науке на тай степен развића, да могоше имати практични посљедица по умни и материјални напредак народа; јер развијене природне и математичке науке положише тврд темељ стварном или *реалном* образовању у Европи. Као у Италии пре реформације, тако у осталој Европи (изузевши Енглезку) после реформације пак до овог доба, невиде се још никаква стварна корист од препорођаја и развића наука.

Тек на крају значайног 18. века поче нов правац у умном напредку европског човечаства; јер у то се доба први пут поче премењивати *реално* знање у корист *народ-*

ПОДЛИСТАК.

Писмо из пакла.

Господине уредниче!

Знам, да ћете се зачудити, кад Вам у редакцију дође Роми даба, а још већма ћете се удивити, кад се уверите, да је исти само с тога дошао, да Вам преда једно писмо из пакла.

— Писмо из пакла! повикаћете у дивљено.

Нетреба да се дивите, јер кад добијате писма из Беча, из Срема и из публике, зашто неби онда добили и које писмо из пакла? Пак кад Ваши читаоци „бечка писма“ и „сремска писма“ радо читају, тим радије ће читати и „паклена писма.“

Да неби ко помислио, да је ово писмо у Вашој редакцији фабриковано, као што се то код неки наши новинара често догађа, да се лажни дописи у њиовим уредништвима кују, то ћу Ваше читаоце да уверим, да је ово писмо баш доиста у паклу писано.

Ви ћете се опомнути, драги уредниче! да кад је прошле јесени колера била, да сам Вас ја запитао: да ли се и Ви колере бојите? А Ви сте ми одговорили: да се небојите, јер српски списатељ има привилегију само од глади да умре.

Ви сте се можда шалили, кад сте то казали, а ја сам боме примио то за готов новац. И колико ми је год страшно изгледало од глади умрети, опет сам тада завидио српским списатељима, и први пут у мом веку зажалио сам, што нисам српски списатель, или бар каква надрикњига, не што сам вољан био од глади умрети, већ што сам се од колере јако бојао и што ми се у онај пар учинило, да је најстрашније од колере умрети.

Но од чега сам се бојао, нисам се убојао. Одем у крчму, да вином растерам мој стра, и по свој прилици морао сам неколико капљица више попити, него што је требало, доста да мене одједаред спопадоше грчеви и за неколико сати одо ја — не горе на истину, већ доле у подземни свет.

Како ми је у први ма овде било кад сам дошао, не да ми се описати. Мислио сам, да ћу сброг мог грешног живота у огњу вечном горети. Но ја ватре невидох! Мир и тишина владаше у тим грдним мрачним просторијама. Не иљаде, већ милиони духова мирно, безлобно и без зависти бораве овде мрачну ноћ. Нема ту преимућства, нема власти, нема господства, већ єднакост, слобода и братство у пуном смислу овде царује. Заиста су неки тамо на земљи гори од ђавола, кад неће и другим народима да даду оно исто право, које сами уживају, већ оће другима свој језик да наметну и неко господство над овима да имају. Но нека дођу та господа овамо у пакао — а небојте се, доћи ће сви без разлике — па ће се уверити, да је ђаво много толерантнији од њи, и да он није тако црн, као што га молују. Тамо горе на земљи, где Ви живите, тамо је тек прави пакао. Јер оне велике неправде, што се у свету збивају, нема у паклу.

Но да се манемо мудровања, већ да Вам опишем, како је овде у подземном свету и шта се ту који пут догађа.

Даклем, пре неколико дана — а дан је овде ноћ — било је сотони врло дуго време. Он је желио, да се мало прозабави. Но да видите, ни у паклу не иде то тако лако, као год и на земљи. Најпосле науми он, да своје пространо царство промотри.

— Врло добро, мрачна круно! рече му неки ђаволчић; тим ћеш најбоље време прекратити.

У тај пар дође роми даба и јави сотони, да опет множина душа из горњег света долази.

— Слушај само, рогати кнеже, настави исти даље, како се деру и лармају.

— Апропо! одговору сотона, то ће ме забављати. Пусти их нека уђу.

Одма уђу многе душе, и мале и велике, и женске и мушке, и богате и сироте. Тако их је много било, да неби могле све у дворану ни стати, да нису биле сенке.

Неке су душе плакале, неке су се смејале, а неке су тако убезекнуте биле, да нису у први ма ни сотону могле приметити.

— Да ме враг носи! гунђала је душа једног дебељка; зар сам зато умрьо, дао се сарапити, мој апетит и моје имање морао оставити, да опет овде жив дођем, где нема ни масне, већ никакве кујне, и где се ништа неједе и непије?

— Шта? повиче један Турчин, а где су хурије? Невидим хурије! О пророче Мухамеде! где су хурије?

— Ми овде немамо ни једну, одговори му матор један ђаво.

— Па шта је то мени звекнуло у памет, да у Европи умрем! Да сам у Азији умрьо, дошао би у џенет, где би затекао најлепшије хурије!

— О ала сам имао леп погреб, рече једна сенка, таруђи руке са задовольством. Варошки пандури са буктињама, хармонично појање, ђаци из целе гимназије; барјаци и рипиде из две цркве, прота са осам попова и два ђакона, после погребно слово, што ми је прота говорио! Ох! ала је лагао, ала ме је фалио! Да нисам био умрьо, морао би од смеја умрети, кад сам га слу-

њег благостања. Видевши постепено растеће благостање суседне индустриске Енглезке, науме Французи да оснују индустриске школе. Тако постаде вољом народње скупштине прво уточиште реалних знања: „*политехничка школа у Паризу*“ (1794 г.) Овај поступак пуноћетног француског народа отвори очи и осталим народима, те и они оснују гајалишта техничког знања за подизање народње индустрије. Тако видимо у целој Европи, да се технички заводи множе и усавршавају, што је најбољи доказ, да су најудеснија за гајење домаће индустрије и множење народњег благостања. Да се пак индустриом много брже шири народње благостање, него земљоделством и сточарством, о том нема сумње. А у колико је претежнији умни живот индустриских народа него у земљеделских, видећемо најбоље из сравњења најиндустријалније и једне најнеиндустријалније државе.

Погледајмо само земљоделску а спромашну Русију, и индустриску а богату Северо-Америку. Каква је ту голема разлика у изразу умног народњег живота! Руски народ поглавито живи од земљеделства, сточарства и трговине, а да су поред оскудевајући саобратни средстава векови нужни за подизање народњег благостања — то је јасно увидети. А кад узмемо и ту истину у призрење, да ненародње установе учинише, те се вековима гомилало неизмерно богатство код поједини, док већина народа остајаше у крајњој сиротињи — онда јасно увиђамо, како је целом руском народу оскудевало средство, да покаже Европи своју умну снагу. Тек поједини синови великог руског народа, појављивали су се као живи знаци умног живота — да л' чисто народњег, то је друго питање. Нетреба ни посумњати, да ће и самосталан душевни живот руског народа напред коракнути, чим се саграде жељезни путови, умножи промет и почне природно богатство велике Русије у корист индустрије употребљавати. Почне ли Русија множити народње благостање озбиљним гајењем домаће индустрије — онда ће јамачно и умни живот руског народа добити полет, коме ће се Европа задивити. Дај Боже, да то што пре буде!

Напротив видимо у Северо-Америци — том природном и искреном сајузнику велике Русије — да се умни живот целог народа онако показује, како ни у једној европској држави. Млађана, ал' огромна република северо-америчка образује сама за себе особени свет. Диван положај на три мора, силне реке, простране а богате земље, непрегледан број жељезница, и к томе свему вредан народ — сви ти чинитељи учинише, да Северо-америка постаде најиндустријалнија и најбогатија земља на свету. У Америци се види најбоље, како индустрија подиже народне благостање, ал' у једно и то, шта учини труд људски од запарложени и непознати земаља. Нема земље, где се труд и умна способност тако награђује, као у Америци; ал' зато и видимо, како цвета америчка књижевност и како се нагло множе школе (види: Aus Amerika über Schule etc. von Dr. Dulon Leipzig 1866.) Универзитети, академије, ђимназије и остале школе ничу, као печурке — то се оснива са хитрином жељезнице или телеграфа, ако смем рећи. Ми Европљани немамо ни мере, којом би премерили американско напредоване и развијање. Чисто је непојатно, колико својевољно жртвују Американци на подизање школа и гајење књижевности. Нема народа на свету ван америчког, који осим државни обвезаности још веће сам себи намеће. Погледајмо само, шта учини приватно пожртвовање Америчана за цркве и рањене браниоце отачбине. За време четворогодишњег рата издадоше Американи — осим силни ратни прореза — 128 мил. долара (1 дол. чини 2 ф. 25 кр. а. вр.) *добровољни* прихода за издржавање своих инвалида! Који је европски народ толико развијен, да сматра у државној части и достојансву своју личну част и достојанство? Зато је сваки Американац убеђен, да што он племените и часно учини, то као да је његова поносита отачбина учинила, јер је он грађанин моћне Северо-Америке. По овоме није чудо, што се деци у основној школи предаје: да је амерички народ најобразованији, а слободна Америка да је прва и најсилнија држава на свету (види: Dulon) Зато се и дивимо огромном самопоуздању Американца, његовом практичном човекољубљу, које се у безбројним врлим делима огледа — а уз то све још највећа привржености својој великој отачбини!

Држим, да се јасно види, како се у Америци и њеној савезници Русији различно умни живот показује. Из овога се види не само умна и материјална превага индустриских земаља над неиндустриским, него још и голема важност технички знања и њиховог употребљења у корист подизања индустрије, као најбољег средства за најбрже ширење народњег благостања. Може ли се дакле одрећи техничком знању, да је од најпрактичније вредности по народни напредак, кад видимо, да народе подиже и моћне државе оснива, као што нам Америка најбоље показује? Није ли очевидно, да техничко знање најдубље засеца у свестрани напредак људски? Шта више, тим је још важније техничко знање, што се његове благодетне посљедице одма показују у виду растећег благостања народњег. Да је пак умни развитак тим већи, што је веће материјално благостање, то нам најбоље показује Северо Америка. Дакле богатство подиже у земљи умни живот народни; напротив, сиротиња осуђује народ, да тек политички живи, а умно тек да животари. Сиротиња је дакле један од најглавнијн узрока умног неразвића; шта више, неки још и то веле, да је сиротиња узрок друштвене и политичне покварености, што је под западном цивилизацијом права истина. Свакојако то је бар јасно, да сиромашан народ заузимље онако исто жалостан положај међу осталим народима, као и сиромах човек у друштвеном животу, што нам и народна пословица јасно каже: „*Сарома човек гошов ђаво.*“

Ако се збиља увиђа, да је индустрија тако удесна за множење благостања и подизање умног развића, онда питам: хоћемо ли и ми Срби да се користимо положајем и богаштином наших земаља, те оживевши домаћу индустрију, да подигнемо наше благостање, неби ли и ми по нашем праву ступили на важније место међу народима југоистока Европе? Хоћемо ли сами себе да успособимо за оснивање достојнијег бића и сајније будућности? Једна чест наше будућности заиста је у нашим рукама, те зато и од нас самих зависи наш напредак. Да би дакле што пре постигли ону свету мисао, за коју цео српски народ од Косова живи и дела — пригрлимо *реално* или *техничко* знање, као једино средство, које ће нам најпре оживети индустрију у свим крајевима, и тако прокрчити пут сајнијој будућности. Не само од околности, но и од нас зависи, хоћемо ли да постанемо народ са својим самосталим умним животом!

Нови Сад, 5. юлия. Н. Светост г. патријарх *дошао* є овамо у понедељник и држао є седницу гимназиског патроната. Ми ћемо донети о найновиой кризи у гимназии точан на истини основан извештай, док само та ствар буде свршена.

— Из Руме являю нам, да ће тамошња омладина 9. о. м. у недељу дати „беседу“.

— Познато є, како страшно бесни колера у Црной Гори. Црногорска влада позива лекаре, даваући им 300 ф. попутнине, 10 ф. дневнице и осим тога платиће им сваки изванредни трошак, кога у томе буду имали. Да л' є майка родила брата, да иде браћи у помоћ!

— Ономадне прођоше овуда 4 млада богослова босанска францишканскога реда, кои су у Кечкемету у францишканской богословии учили богословию. Они су отишли у свой завичай, задовольни дочеком од овдашньих Срба. Радуємо се, што ће Босна тако врстан и родолюбан подмладак у францишканима добити.

— Одговор г. проф. Сандића на „представку“ 10-рице професора гимназиє овдашнє ниє готов, єр жестока окоболя неда г. Сандићу трайно занимати се писанєм.

ДОПИСИ

ȯ У **Београду** 29. юния. Код нас є за сад тишина. Имали смо неколико рускиє штабалниє официра, кои дођоше овамо и зажелише, да виде Србию и народ српски Они су задовольни и не жале, што су овамо долазили. Има люди, кои различно толкую ньихов долазак, али се ми на то осврта неможемо, єр є Русима природниє долазити на наше стране и упознати наш народ и нѣгово станѣ, него ли по западной Европи путовати. Неки се чуде и томе, како да они прегледаю войску и чине упражнѣня. Та нисмо украдени, и ми нити криємо, нити замећемо трагове, нити ће пак иначе у том смислу и Руси радити. Давно є било, кад смо ми неки и неки бояли се видити Русе у нашой земльи. Сад се небоимо, већ нам є мило, кад их видимо. Руси су одавна изявльивали симпатию нашему народу, а сад она мора бити и већа и снажния и озбильния.

Шта ли нам Бугари раде? Они пате од стариє крвопия, ал без муке и патнѣ недолази се до людске слободе. Турци по злой и старой навади, ватаю и муче люде, па знаюћи, да нису криви, незгодно им бива вешати ашиćаре (?) праве люде, те су дошли на ту невалялу мисао: увате добре Садње трговце, сапиню их у тешке нѣгве, у тавнице, а породици ньиховой шилю по своима зулумћарима, да шилю у Стамбол, те им треба аспри; узму по 10,000 гроша и оглобе породицу, па онда те несрећне трговце свуку и преобуку у отрцано и просячко руво, поведу их неколико путом, па их побию! На глас говоре, да су они поватали неке разбойнике, кои люде грабе, те да су их побили. Колико су гоћ Турци глупи, али опет знаду измишляти невалялства и противзаконства.

Вальда сте чули, да су се и Дибрани побунили. Они се побише близу Битолѣ у неколико пута и одржаше мегдан против Турака. Већим броєм нападали су Турци на Дибране, коих бѣше мало, али ови их узбише. Сва є прилика, да ће се устанак ширити. Особито биће важно кретанѣ южног народа, єр ти найпре могу сломити рогове Турцима. Бећария найбольи є одпор против тог турског силеџиства, єр она се нема на што осврта, нити има шта изгубити, нити кога жалити, па ни самог себе; али уграбити може и одвракнути главу и трчи за добићу.

Дибрани, кои два турска насртаня узбише, добише више срца, те попалише четири турска села. Они су слабо снабдѣвени са оружѣм и џебаном — треба им и тог додавати. Турци, само ако могу, грабе христяне. Многи купише прилоге за Кандиоте, а преча є нужда овамо помагати и милостинѣ сабирати; єр ће — а већ су управо остали, без ништа.

Наша войска непрестано се вѣжба, а то пада у очи нашима неприятельима. Страха ту неможе бити никаквог, већ се мора признати, да ми морамо тражити своє и зато бити спремни.

Наш капућехая у Цариграду г. Іова Ристић дошао є овамо на отпуску.

*** **Врбас.** 1. юния. Испити на овдашньой еванђеличкой гимназии свршени су концем юния, а идућа школска година почеће се 1 сент. по нов. кал. Овде се испити іошт по старом обичаю, у присутству многобројних гостию, свечано обдржаваю, обично под председництвом бачко-сремског сениора, ове године г. Стехла, пароха гложанског. - Премда се ова гимназия са новосадском неда успоредити како због недовольног броја учебног персонала (свега 3 професора и толико соба), тако и због оскудице у нуждним при предаваню апаратима, инструментима, збиркама и т. д. ипак од 72 ученика било є ове године 30 Србаля, и то не само из околних, већ и подальих места, па єдан из самог Новог Сада. Родительи обично за узрок наводе ту околност,

---

шао набрајати нека добра дела, која у животу никад учинио писам!

— Усред месојећа умрети, то је грозно! јадиковаше једно девојче.

Єдан је опет викао: Где је моје благо, где је моје добро, где су моји силни новци, моје куће, моји коњи!

— Незнам, шта ће сад тамо горе без мене радити, рече један министар

— Иљаду форинти сам заборавио у мојој сламњачи! дерала се душа једног просијака.

— А што се дерете и јаучете, несретни синови, проговори душа једног сиромаха, која се покровом добро увила. Ајде тужите и јадиковите. Имате право. Да сте ви тако бедно живили као ја, неби жалили ваша добра што сте их оставили. У мом веку нисам био тако добро одевен, као сад овим покровом.

— О неправдо! роптала је душа једнога старца; ја нисам навршио сасвим ни 80 година, па сам морао да умрем, а мој комшија има 86 година, па још живи!

— Све су жене неверне! викао је један супруг.

— То није истина! одговори му други супруг, који је са својом половином ушао.

Затим уђоше многе младе девојке у белим аљинама, међу њима неколико у венчаном руву са венцима на глави.

— О смрти, немилостива смрти! тужаху оне, зашто си нас раставила од наших љубавника!

— Немојте јадиковати, моје лепојке, одговори им луцифер. Нисте ви растављени, ви ћете овде само мало чекати, док се опет не састанете

— Какав је онај тамо, питаше сотона, онај тамо са великом брадом, што преврће очима? Говори, шта си био на земльи?

— Био сам шпањолски новинар, одговори запитани. Једаред напишем један чланак под насловом: Слобода или смрт. Полиција ме с тога позове на суд, и будем осуђен на смрт.

— Тако ти и треба. Ти си тео слободу или смрт. Твоја се жеља испунила. Ти имаш смрт, сад можеш бити миран.

Онде, где се улази у паклену дворану, стајао је један старац, који је љубопитљиво око себе сматрао. Сотона га примети и запита га:

— Шта гледаш тако чудновато око себе?

— Гледим све, што могу да видим, одговори му старац, и особито се радујем, што једаред могу све да видим.

— Кажи ти мени, шта си ти на горњем свету радио?

— И тамо сам непрестано сматрао и никако нисам могао да видим оно, што сам тео. Ја сам био професор филозофије на свеучилишту у Ростоку.

— Ти си дакле филозоф?

— Тако је. Лупао сам главу дању ноћу, шта је то живот шта ли смрт; шта смо били пре него што смо се родили и шта ће бити од нас кад умремо.

— Но, па шта си пронашао?

— Право да ти кажем, нисам ништа. Имао сам увек збуњене мисли. Ми филозоф и задовољавамо се тим, да дефинујемо, а то не значи и да изјаснујемо. Нећу о Грцима да ти говорим, који држе, да после смрти човек постане атом, ни о софистама, који потврђаваху, да се управо још незна, да ли човек доиста суштествује. Оћу само о новим системама да ти говорим. По Пантеистама —

— Ћути! викне му сотона.

— По идеалистама —

— Немарим да знам.

— По Канту —

— Остави Канта —

— По Шведенборгу — богме овога нисам могао ни да разумем, али ме је он опет одвећ занимао.

— Тако ми моји рогова! продере се сотона, и запуши уши. Нећу ништа о филозофији да чујем.

— Па опет из свих тих заблуда излази истина, одговори филозоф. Оставимо дакле филозофију и сматрајмо, како се у животу стање после смрти представља. Заљубљеници мисле, да се увек под ладником седи или под дрветом, на ком славуји певају, или се прави променада по каквом романтичном пределу, ког осветљавају бледи зраци месеца. — Меланхолисте мисле, да се непрестано читају написи на гробовима. — Они пак, што су се науживали, док су се мудри намудровали, потврђавају, да се човек опет натраг поврати у утробу матере земље. Но шта је то утроба матере земље? Множина држи, да се и после смрти постане оно, што је и пре рођења било, то јест: загонетка. Најпосле они, који су којекакве књиге читали и често у позориште одлазили, представљају себи небо пуно мирисног цвећа и сладког воћа, осветљено грчком ватром, пакао пак пун пламена и оним мученичким справама, којима ђаволи грешника муче.

— Но, запита ће сотона, а шта си ти од свега тога мислио?

— Ваше Величество! одговори му филозоф. Ја сам све проучио, размислио, сравнио и промозгао, а нисам могао никако до каква решења доћи. Једног дана звекне ми у памет виспрена мисао. Спалим све моје књиге и сва моја списанија и речем сам себи: Ону истину, коју си ти у књигама и у шупљини твога мозга тражио, а ниси је нашао, за ту истину и деца знаду, где се налази. Она је у бунару, где су је по свој прилици људи некада бацили. Ја одем да је потражим и стрмоглавим се у мој бунар. Ту нађем смрт, која је можда та истина, шта сам је тражио.

Сотона се тако смејао, да је тео да се распукне. Кад се утишао мало, дозове своје ђаволе и заповеди им, да сваку душу на опредељено место одведу, а за филозофа пареди, да га одведу у паклену лудницу.

То је дакле, поштовани уредниче, тај знаменити догађај, што се сад скоро у паклу догодио. Ја сад завршујем ово писмо и падам се, да ће Ваше читаоце занимати, јер су ови догађаји у црноме свету тако исто занимљиви као и по белом свету.

Остајте ми здрави, и да Бог да, да се дуго — дуго невидимо и несастанемо.

Сенковић.

што се овде езици немачки и мађарски, на коима се предмети предаю, лакше научити могу, не узимаюћи у обзир, да овде мораю деца у самим научним предметима у нечем штетовати. Но с друге стране мора се признати, да име ревностног директора г. Годре много доприноси ауторитету ове гимназие. Далѣ у похвалу овога завода има се и то рећи, да овде подпуна равноправност влада у обзиру свию конфесия и народности; тако н. п. о нашим већим празницима не држе се у гимназии предаваня, а о испиту чусмо декламацие не само на мађарском и немачком, већ и на словачком и српском езику, пак и из саме науке християнске држан е ове године явни испит и са Србима. Катихет е српской младежи од лане овдашњи свештеник г. Вукадиновић, бивши професор гимназие новосадске, кои е у место досадашњег едног катихизиса увео следуюће предмете: у I. II. разреду „Приповедке из старог и новог завета“ (Даничића), у III. велики катихизис епископа Платона а у IV. „Изяснение св. Литургие“ од Вукићевића; поред тога добре волѣ обучавао е младеж и у српском езику и књижевности, у колико е краткост времена допуштала. — Оволико примите као кратко известие о овой гимназии, о коіой се одавна у явним листовима нашим ништа није чуло, а коя се и нас изближе тиче.

У **Сегедину** на павловдан. Од свию пештански листова найжешћи су српски непријатељи „Пестер Лойд“ и „1848“, оба жидска органа; а сваку пасквилу и лажну денунцияцию, кою ови са нас донесу, таки прештампа и „Сегеди Хирадо“, ово журналистично недоношче, ког е властник такођер покрштен Чивутин. Намера им е, како се види, с едне стране, да код садашнѣ владе наш народ оцрне, и да наше изврсне мужеве компромитую, а с друге стране да Мађаре против нас драже и ону мржню, кою ови према тог „богом одабрана рода“ имаю, као и 1848. године, на нас Србе пренесу. Да ли та господа мисле, с отим, што ће нас опадати, еманципацию Чивута ускорити? Я држим, да ми томе нисмо противни, и камо среће, да е пре сто година с њима то учинѣно, те данас неби они били, кои су. Даклем зашто те клевете? Али наши люди веле: кад вашке лаю, нечуе се на небу; тако и ово неће се на небу чути, али овде доле, особито у овой цивилизованой земльи, наће се врло млого њи, кои ово зипаранѣ не само чую, него и верую, па іош ако е чланак или допис против нас донешени мало „руском агитацином“ запржен! Ову безумну тему толико млате, да е већ смешно. Тако новине „1848“, осим пређашњи клевета, донеше неки дан из Сегедина допис, подписан „egy balóldali,“ у ком се тврди, да е при овдашњой магистратской рештаурации *руским* новцем рађено, и да се изход те рештаурацие има поглавито *руской* агитации приписати! Да грдне паучине око мозга дописникова! Валяда гди су три валяна Србина — кои уживаю и поверенѣ већине ове велике мађарске вароши — за више частника изабрата! Потом тай уплювак ону странку, што е том приликом победила, а нарочито Србе, кои су са том странком држали, назива „Szerb-muszka-rajxrafpárt,“ и као издаице домовине у подозренѣ баца! Услѣд ове пасквиле неколико чланова овдашнѣ српске обштине предложише — а канда е већ и заключено — да се у име обштине неки кораци код сабора учине, како би сабор у той ствари истрагу наредио, да се извиди, да ли има међу сегединским Србима издаица домовине, или е онай „baló ali,“ што е у „1848“ то писао, подал опадач. (Е ли ово прави пут, незнам, али толико се може напред знати, да ће код садашнѣ околности безуспешан бити, и место удовлетвореня навукли би на себе іош већу омразу). Честити „Пестер Лойд“ неуступа, што се клевете тиче, ни у длаку свом врсном побри, те чим какво луцкасто или несташно Чивуче из Срема или из другог ког края штогод лажно за Србе яви, одма таку ларму начини, да се ясно види како би му по вољи било, кад би оне краєве, гди наш народ обе вере обитава, са мало „белагерунгсцуштанда“ усрећили, те да тако благодети ове іош вруће уставности окусе. Да чудна пойма о либерализму и равноправности, што га Пулски донесе — србо он има уплива на ова обадва листа, и сад, кад е код Мађара своє проиграо, наймио се код Чивута, чим е потврдио оно, што се о њему говорило, и мал' те неће „Пестер Лойда“ он сам собом уређивати.

Овим сам тео само моє мнѣнѣ да изразим, од кога се нама найвећма треба — не бояти (србо су преко нас и веће олуе прелазиле, но што е овай смрадни ветар од пера злобних и подлих наємника) него само узимати на ум.

Из **границе банатске.** Наш светли цар своим верним граничаром све ритске землѣ милостиво подари — дакле док е нас и нашег потомства, ритске землѣ наше су, од сада више бояти се немамо, да ће се на ове наше землѣ странци населити.

Немамо речи да кажемо, у колико смо светломе цару на той великой милости благодарни.

А чиме и како да благодаримо врломе родолюбу и великом Србину ђенералу Ђорђу Стратимировићу, кои е нас поучавао и светломе цару водио? Он е неуморно све донде за нас радио, док светли цар није изрекао: „Све ритске землѣ моим верним граничаром даєм.“ Данас сви радосни смо и желно очекуємо да се долме начине, пак да добивене землѣ срећно уживамо. Но на жалост, има код нас и такових люди, кои се овом нашем великом добиту нерадую, пак или што ствар неразуму, или баш из зле намере, народ одговараю, *да долме неправи*, но да остави ритске землѣ као што су. *Ми добро знамо, да су ритске землѣ само шако наше, ако смо ми кадри за* 14. *месеци долме подићи, иначе ће се на ше землѣ странци населити.* Неверуємо, да то незнаю и они, кои нису вольни, да се долме праве; но незнамо, шта њих на то наводи? Истина е, да неколико люди на ритским земљама, док су незаграђене од воде и неподелѣне, кое на ливадама, кое на сенокосима яко се помажу. Али ако би ми са небрежения нашег опет те ритске землѣ изгубили, питамо: како би онда по те люде било? где би онда они своє многе овце, марву и свинѣ одгаяли и израньивали?

Царском милости нама граничаром подарене су ритске землѣ; мислим, да нису землѣ само оних неколико люди, кои су у Панчеву на скупштини изрекли: да немаю волѣ долме правити. Земља ритска подарена е свима граничарима, богатим и сиротима, тако у питаню: хоћемо ли долме правити? сви граничари имамо право гласа дати — а желя е свию граничара: *да се одма предузимачи, кои ће долме правити, пошраже, да се свако могуће средство употреби, да би ми на време наше долме подићи могли.*

Изјава.

Мој „одговор на представку десеторице новосадских професора“ преведен је на немачки, а као што се гласа, и на мађарски језик. Почем се Новим-Садом проноси, да је то превод мој, изјављујем пријатељима мојима, да ја осим српског оригинала нити други оригинал нити превод у страном каквом језику издао нисам.

Јован Грујић
избр. проф. на вел. гимн.
српској у Н. Саду.

ИЗЈАВА ДРУШТВА „ПРЕОДНИЦЕ“
о рачунима беседским.

На више јавни и приватни позива од стране пешта ско-будимске публике закључило је друштво „Преодница,“ да рачуне од овогодишње светосавске беседе јавности преда. Ма да их због неутераног дуга, што се код појединих одборника и чланова налазе, и дан данас на чисто пошт. публици дати неможемо, то ипак излазимо са неким фактима на среду, да би сваку сумњу од себе одбацили

Чист приход од овогодишње светосавске беседе износи, као што је већ пошт. публици ављеној 592 ф. 37 нов. (осим од прилике 10 ф. што су у једнога члана месеодо-преоднице, од којих овај ни рачуна никоме положио није) Од поменуте своте предано је 302 ф 51 н. г. Владимиру Јовановићу, бившем председнику друштва, на сахранење, коју је своту он по оцепљењу неколицине чланова од друштва, у којих се рукама још 82 ф налази, предао, незврћући се на тело, које му је те новце поверило. — Друштво је пријатељске кораке чинило, да би до ове своте од 302 ф. 51 нов. доћи могло, но ништа успело није, а судским путем тражити неможе, јер није јавно и од власти признато.

Из овога може пошт. публика видети, да је друштво само за своту од 207 ф. 86 нов. одговорно, која се већином што рекосмо, код појединих одборника беседских и чланова друштвених налази, којих ћемо имена јавности предати, ако што пре дужности својој не одговоре; а ко жели о осталом новцу рачуна имати, нека се обрати на г. Владимира Јовановића и неколицину чланова, којој је, као што вели, новце предао и у којих се рукама још 82 ф. налази

Нека месеодо-преодница позива у једном од последњих бројева „Заставе“ друштвеног благајника, Косту Бокшана, да рачуне и заостали беседски новац положи. Благајник друштвени, Коста Бокшан, дужан је једино друштву „Преодници,“ које му је поверење поклонило, рачун о друштвеној благајници полагати, а ником другом. Оному узурпацију друштвеног права одбијамо дакле једанпут за свагда од себе. А да је г. ат Коста Бокшан при поласку своме из Пеште рачуне друштвене у најбољем реду и точности друштву предао, то сведочи та околност, што га је друштво „Преодница“ и у будуће за свога благајника задржало, и само му заменика изабрало.

„Преодница.“

ПОЛИТИЧНЕ НОВОСТИ.

ПЕШТА. У Вацу су наумили на место барона Армина Подманицкога изабрати у сабор за посланика Лауша Кошута, и запитали су овога телеграфом, хоће л' се примити посланства.

— Мађарски ђенерал Тир, пославши едноме свом приятелю Србину своє неке чланке о народности, кое е у „Журналу де Деба“ писао, моли га, да се ти чланци на српски преведу и издаду, те далѣ вели: „Кад е уставност повраћена, употребићемо прилику, да кою рекнемо. Я незнам, вити ћу испитивати, докле ће траяти радосни часи; да би се то могло пресудити, морало би се знати, да ли се народ и влада чему научила од ле ция из прошлости Ако око себе погледамо морамо видити, како народи гледаю, да се у велика телеса сабию; па тешко нама, кад би усамлѣни остали спрам мрзости наших суседа. Найвећа опасност, што нам прети, долази од Москова; едини начин, да ту опасност отклонимо, у томе е да, отворено и решително своє одношенѣ спрам Хрватске на основу обостране подпуне автономие оснуємо, и да све основне желѣ у Угарской живећих народности снисходимо испунити што ће нам чим лакши задатак бити, у колико се наша жупаниска и муниципална система буде приближивала идеялу самоуправе. Одбацимо далеко од себе политику суревњивости и неповереня; немоймо забога гледати основ страху у свакой сенци; болѣ да пружимо у помоћ руку южним и западним Славенима у њиовим тежнама за развитком Мађари мораю као едан главни свой задатак сматрати, да помогну Славенима доћи опет до народног живота свога на полю слободе Москов им може обећати велику Славию, али не слободу, а само слобо ом можемо ставити на пут московству чврст насип. Хтети избегавати тегобама, неводи никаквом исходу Ако се сећате на године, када смо іош деца били, то ћете се сетити, какво е искрено приятельство било тада међу Мађарима и Србима С д, кад смо мужеви, кое е судбина люто продрмала, употребимо сву свою снагу, да наново свежемо оне везе приятельства, што су за неко време одрешене сплеткама и грешним интригама неколицине частолюбних Измиренѣ е нужно и зато не немогуће. Латимо се посла само поштеном вером, па ће нам успех бити поуздан. Опоминѣмо се увек: да народи и владаоци пропадаю само са своє кривице.“

— Суботичка варош дає на хонведски фонд 10,000 ф.

— Пулсков лист „1848“ престао е излазити Болѣ би био, да га нису ни починяли.

ЗАГРЕБ Югославенска учена академия отвориће се свечано 16 (28) юния. Из Србие очекую се у Загребу том приликом многи гости И заиста српско учено друштво изабрало е гг. Стояна Новаковића и Іована Бошковића, да га заступаю на той светковини. Послаће тамо своє заступнике и професори велике школе, београдско певачко друштво, београдска обштина, а отићи ће и други Срби браћи своіой у госте.

— Град Карловац дао е почастно грађанство дру Іовану Суботићу.

— У Краљевици збачен е судац народњак, а намештен едан мађарон, едини мађарон у той вароши.

— Досадањи велики жупан загребачки, Кукуљевић, предао е управу жупание поджупану Бушићу.

БЕЧ. У бечкой обштини има една партия, коя хоће Деаку да даде почастно грађанство бечко; али има и яка опозиция против тога.

— На годину биће главни састанак немачки стрелаца у Бечу, „с погледом на единство Немачке и немачких земаля Аустрие.“ Немцима дакле у Аустрии ништа несмета такове састанке имати са осталом Немачком, а другима се сваким начином показує ради подобних ствари негодованѣ! Али то е познато, да Немци од вајкада имаю особите привилегие!

— Српски кнез Михаило изявио е из Гастайна Н. В. цару своє учешће у несрећи, коя е смрћу цара Максимилияна постигла царски дом, овим телеграмом: „Благоволите В. В. примити израз мог найсрдачнег саучешћа у несрећи, коя постиже преузв. ц. дом трагичном смрћу Н. В. цара Максимилияна.“ На ову изяву одговорио е Н. В. цар светломе кнезу по телеграфу овако: „Найсрдачнию благодарност за ваше саучешће у ужасной несрећи, коя нас снађе.“

— Постали су ванари надванарима: Емануил Пилар у карансебешкой, Франц Бајер и Вид Мали у крижевачкой, Рудолф Хенцман у белоцркванской, Едвард Грос у бродской Іохан Стефециюс у оточкой, Фердинанд Ваницки у карансебешкой, Константин Кисар у Ђурђевачкой, Михаило Мајановић у регулашима; Іосиф Раниловић велбал у слуњской регименти постао е судским канцелистом.

РОМАНИЯ. Едан букурешки лист овако пише о одношаю Романа спрам Мађара: „Ми имамо свету дужност да испуњавамо, а то е, да Романе у другим државама изображавамо, да у њима будимо народно чуство, да их одушевљавамо идеом единства и да их спремамо на скоро уединѣнѣ романских земаля. У Аустрии се наша застава ногама газила. Исти владар, кои е едном руком подписао права париском конференциом уямчена нам, заклео се другом руком, да ће нас освоити за Мађарску! Романи! Зар сте заборавили славну свою прошлост? Зар вас више неодушевлява мисао на велику нашу будућност? Ако е тако, уништимо болѣ сами свою заставу, него да нам е народ, као што е мађарски, варварским рукама скрнави и каля. Народ у коме више крви нема, несме ни своє заставе имати.“

— Пештанске новине као поуздано знаю, да влада романска шалѣ међу Романе у Угарской и Ерделю агенте, да агитую против Мађара.

РУСИЯ. У Пољской се чине све припреме како ће се нанети доста ране за войску, коя се скорим има поставити дуж аустриске границе.

НАЙНОВИЕ.

Из **Крагуевца** пишу нам, да се тамо страшно оружаю.

Пешта. У министарству за земаљску обрану попуниће се сва важния места хонведским официрима.

„Мађар Уйшаг“ имаће скорим 3 парнице на врату.

Беч Барон Байст ићи ће скорим у Париз.

За гођ. надвойводкиню Софию являю, да е тешко оболела на глас о грозной смрти цара Максимилияна.

Веле, да е барон Байст рекао: „Ко хоће да дозна што више о одношаю Русие и Пруске, тай нека запита рускога посланика.“ Одавде заключую, да е савез пруско-руски саєвим свршен. Толико стои, да се пруски владини листови заузимаю за Русию против бечких новина.

Грчка. Хаци Михали побио е 28. юния Турке близу града Канеє на Кандии.

Париз. Брезовски, кои е пуцао на рускога цара, осуђен е на 20 година робие.

У званичним круговима париским говори се, да е готов савез Француске с Аустриом и да е уз њих пристала Турска и Енглеска.

Русия. Говори се, да ће руска и пруска войска правити заедничке велике маневре.

Из Самарканда явля се, да су Руси побили войску татарску од 45,000 момака и на юриш освоили татарски табор.

ТРГОВИНА.

Т. К. — НОВИ БЕЧЕЙ 2 юния. (Допис) На нашу житну пияцу почели су помало нова жита доводити, кое се продає од 6 ф. 20 40 —50 н. до 7 ф. меров, ечам нови по 2 ф. 40—50 н. Репицу, кою сада траже, плаћаю по 9 ф. 50 нов. кои има, држи меров на 10 ф. Житари трговци све су магазине поузимали и за куковину справни су, али люди са жетвом нису іош ни у полу готови, ер се ове неделѣ жетва задржала кое са киша свакодневних, кое са яких ветрова Юче на яком ветру упали се на вранѣвачком атару една њива и до 35 крста жита изгорело; срећом наскоро паде яка киша и ватра се погаси, да се није могла далѣ ширити. — У потисю бачком цене су рани свакой као и код нас. Стара кукуруза код нас на пияци нема, па нема му ни цене. Нови кукуруз у полю понегде тако е хрђав као у найгору годину.

Тиса се већ у своє корито салила и еднако опада яко.

Л. — ТЕМИШВАР 30. юния (Допис) Због непрестане кише неможе да се жнѣ, зато су и цене рани скочиле, те се данас по вагану плаћа: нова пшеница за август по ф. 3.65—70 н нова раж по ф. 2.45—50 н стари кукуруз по ф. 2. 45—50 н. стари кукуруз по ф 2 40—50 н. стара зоб по ф. 1 35—40 н. са 10 проц.

ПЕШТА 2. юлия Пшенице се ове неделѣ продало до 60,000 вагана, цена скочила у 60—70 н. на рокове капарисано 300,000 ваг. по ф. 4 20—5 10 н. Раж такођер скочила у 20—25 н. капарисано 50.000 ваг. по ф. 2 80—3 10 н Нова ечма 20,000 ваг. по ф. 2—2.10 н. Зоби старе 25,000 в г по ф 1 60—70 н нове капарисано 70,000 ваг. по ф. 1.29—32 н. Кукуруза 50.000 ваг. по ф 2.85—3 ф. Брашно скочило у 40 н. по центи, продало се 12,000 центи. Вуне 2000 центи по сталне цене Пасуль по ф. 4 20—50 н. сочиво по 5—8 ф. прса ф. 1.50—85 н. Репица се живо тражи и скочила е у 25—50 н. по ваг. и олаї се тражи и скочио у 50 н. Свињска маст 800 центи по ф 36 25—50 н. овдашња с буретом, 200 центи са села по 34 ф. с буретом. Сланина до 35 ф. Шишарке слабо пролазе, цене попуштаю.

Говеђе цента ф. 2.75—24.33 н. свињетине 27-30 ф.

БЕЧ 1 юния Пшенице се продало 5000 ваг. цена скочила у 30 н. Зоб скочила са 2 н

БЕЧ 3. юлия. Дотерано е 3000 волова, цена 27—30 ф. цента.

ПЕШТА 3. юлия. Радня е данас ограничена била, пшеница се продавала по ф. 6.70—7.20 н. нове капарисано 40,000 ваг. по ф. 4.90—6 ф. Ражи 20,000 ваг. по ф. 3.10—4 ф. Зоби 10,000 ваг. по ф. 1.55—67 н. нове капарисано 20,000 ваг. по ф. 1.32 н. кукуруза 12,000 ваг. по ф. 2.90 н. банатски.

Бечка берза од 3. јулия.

5 проц. нар заим с ян.-јул. кам.				—	69 75
„ „ „ „ апр.-окт „				—	69.80
Металици	—	—	—	—	59 25
Лозови 1839	—	—	—	—	145.50
„ 1854.	—	—	—	—	77 —
„ 1860.	—	—	—	—	89.90
„ 1864.	—	—	—	—	77.60
Комска рента	—	—	—	—	17.25
Зем. растер. угарске	—	—	—	—	70.80
„ „ там.-славонске			—	—	69.75
„ „ хрватске	—	—	—	—	75 50
Акције нар банке	—	—	—	—	715 —
„ кред. завода	—	—	—	—	188 —
„ држ. жел	—	—	—	—	234.10
„ потиске жел.	—	—	—	—	147 —
„ дун. паробр.	—	—	—	—	482 —
„ пешт. ланч.	—	—	—	—	365.—
Зал. писма угарска	—	—	—	—	91.50
Лозови кред. завода	—	—	—	—	126 50
„ дун. паробр.	—	—	—	—	86.—
„ трст.	—	—	—	—	118.—
„ будимски	—	—	—	—	23.—
„ Естерхази	—	—	—	—	90 —
„ Салм	—	—	—	—	31 50
„ Палфи	—	—	—	—	25.—
„ Клари	—	—	—	—	26 50
„ Ст Женоа	—	—	—	—	22.50
„ Виндишгрец	—	—	—	—	17.—
„ Валдштајн	—	—	—	—	21.—
„ Кеглевић	—	—	—	—	12.—
„ Рудолф	—	—	—	—	12.—
Златни крунаш	—	—	—	—	17.—
Наполеондор	—	—	—	—	10 08
Империјал	—	—	—	—	10.35

Телеграфисани бечки курс од 5 јулия.

5 проц металици	—	—	—	—	58 80
Нар. заим	—	—	—	—	69.50
Акције нар. банке	—	—	—	—	713 —
„ кред. завода		—	—	—	188 80
Лондон	—	—	—	—	127.40
Дукати	—	—	—	—	6 8
Сребро	—	—	—	—	124 75

##Ештанска берза од 4 јулия.

Пешт ком. банка		—	—	—	670.—
„ зан. „		—	—	—	212 —
„ штед. акције		—	—	—	1300 —
Будим. „		—	—	—	425
Пешт вал. млина акције			—	—	1045 —
Ланчаника	—	—	—	—	370 —
Тунела	—	—	—	—	67.—
Уг. др осигур	—	—	—	—	595
Сегед парн. млина		—	—	—	660 —

ПАРОБРОДСТВО.

Н Сад — Земун: уторн и недеља 6 с. у јутру
Н Сад — Оршава: среда 12 с ноћу.
Н Сад — Пешта: понед., среда суб пол 3 у ј.
Земун — Сегедин: недеља четв. подне.
Сегедин — Земун: среда и субота у јутру.
Сисак — Земун: понедељник у јутру.
Земун — Сисак: четвртак у јутру.
Београд — Градиште: недеља утор. и четв. у ј.
Београд — Оршава: четвртак у јутру.
Шабац Београд: понедељ. среда и суб. у јутру
Оршава — Градиште: петак у подне
Градиште — Београд: суб. понед и среда у јутру
Београд — Шабац: недеља уторн. и пет. у јутру.

ЖЕЛЕЗНИЦЕ.

Беч — Базиш

Беч, пол. 7 с. 45 м. јутро 8 с. — м вече
Пешта, пол 5 с 19 м. пон 6 с. 1 м јутро
Сегедин, пол 12 с 12 м. ноћ. 2 с 55 м. пон
Темишвар, пол 3 с. 55 м. јутро 7 с 47 м. вече.
Базиш, дол. 9 с. 10 м јутро до Јсенова

Базиш — Беч

Базиш, пол 5 с 55 м пон
Темишвар, пол 10 с 40 м. ноћ. 7 с 25 м јутро.
Сегедин, пол 2 с 26 м. јутро 12 с. 53 м. јутро
Пешта, дол. 8 с 56 м. јутро 8 с. 40 м. вече
Беч, дол 6 с 36 м вече 6 с. — м јутро

Будим — Трст пол 6 с 35 м.
Трст дол 8 с. 14 м јутро.
Трст — Будим пол 6 с. 45 м. вече.
Будим дол 7 с 58 м јутро.
Пешта Арад пол 6 с. 31 м јутро
Арад дол 4 с. 40 м поподне.
Арад — Пешта пол. 10 с 15 м. јутро.
Пешта дол. 8 с. 40 м вече.

Сисак — Зидани Мост

Сисак, пол. 6 с 30 м јутро 5 с. 20 м вече.
Загреб, пол 8 с 16 м јутро 7 с 35 м вече
Зид Мост. дол 10 с 50 м јутро 10 с 45 м. вече

Зидани Мост — Сисак.

Зид Мост, пол 5 с — м јутро 4 с. 30 м. вече
Загреб пол 8 с. 32 м. јутро 7 с 19 м. вече.
Сисак дол 10 с. 28 м. јутро 8 с 50 м вече.

Карловац — Загреб пол 5 с 35 м јутро.
Загреб — Карловац пол 7 с 45 м вече.

ДУНАВ

Нови Сад 5. јулия 15 стопа 2 пал Опада.
Пешта 3. јулия. 9 „ 7 „ Опада.

ДАНИЦЕ, листа за забаву и књижевност број 16 доноси ове предмете: „Ој девојко“, песма И. Ђ „Т ја брата“, прта из живота, од Н Ђ Грујића; „Е ларе драгој“, песма Маје Петровића; „Работници на мору,“ роман Виктора Хига преведе с француског (продужење); „М ме срцу“, пе м Мите Нешковића; „Полудела невачица“. трговедка, прев о В Н И; „Источна“, песма М. Д.: „Споменици древности,“ од Данил Ј. Пригце.

Даница излази сваких 10 дана на табаку и по велика октава. Свакога месеца додаје се бојадисана слика париске моде (челикорез) Цена јој је троме ечна 1 ф 30 н. а. вр. Предплата се шаље уредништву у Н. Саду.

ЖИВЕ СЕНКЕ,

ДАР СЛАВЕНСКОЈ МЛАДЕЖИ

Чех Вилимек у Прагу издао е под тим насловом врло занимљиву књижицу са сликама, коя е особито сходна за награду марљивој и доброј деци школској. По примеру Енглеза, Француза и Немаца прегао е и Вилимек, да начини за славенску младеж ред слика, кое се показују као црна сенка на белом дувару или белом заклону, чим когод међу овим и свећом стави свое прсте или руке. руво и тело тако, као што е у сликама подробно назначено. Ко се мало помучи са претима своим, тај ће — особито у дугим зимским вечерима — не само знати начинити свих 29 у књижици поданих слика, но ће још моћи и сам изумевати нове и нове слике, чиме ће и себе и гледаоце пријатно забавити.

Слике ове имаю подписе од пет главних наречия славенских, т е чешки, бугарски, пољски, руски и с р б с к и (ћирилицом). те тако су прилагођене за сву младеж славенску

Књижица ова, прекрасно издана, врло е сходна за награду деци, зато е и препоручујемо родитељима и школским надзорништвима. Цена е од комада 32 н. с поштарином. Наручити се може у Прагу код е педиције чешких „Хумористичких Листова“; а наручбине ће извршивати драговољно и уредништво „Напредка“ у Н. Саду

СРБСКО-ДАЛМАТИНСКИ МАГАЗИН

из ћи ће и за текућу годину (К ига XXVI.) Увјерити могу родолюбе, да и овогодишњи Магазин неће нимало заостати иза пређашњих, што се тиче користн га и р зновврстнога садржая; због чега е онаку лепу хвалу стекао у повременим нашим књиженним листовима Када е тако, то се праведно надам, да ће се браћа Срби и Хрвати одазвати многобройни на предбросвеће, на што их овим огласом учтиво позивам Цена е обична 60 н Имена шаљу се до 15. Августа о. г или мени у Задар. или частним уредништвима „Матице“ и „Данице“ у Новом Саду, „Виле“ у Биограду, к я су за то уљудно молена; а са захвалношћу примићу ако се изволе буде и иначе тко примити трудного посла скупляня предбройника.

У Задру 30 мая 1867

Герасим Петрановић,
Архимандрит.

ДАР ЗА ДОБРУ ДЕЦУ!

У књижари Игњата Фукса у Н С ду могу се добити ове књиге, кое су врло згодне за дар доброй деци:

И торија света од Алекс. Сандића 40 н Житие преблагог господа нашег Исуса Христа 60 н Гавриловић, упутство у Географию 45 н. Бисер и драго Каменье 25 н Неколике народне Пјесме 20 н. Сан пресвете и преславне наше Богородице Марие 20 н. Житие св Саве и Димитрия 20 н Б жић, морална повест за младеж 60 н Псалтир Д вид 20 н. Нови завјет 40 н Вукићевића Житиа светих 55 н. Побожна размишляня при слушаню св. литургие архимандрита Герасима Петрановића 60 н. кожни кез на злато 1 ф. 60 н. Жертва Аврамова 30 н Б бл ческа Повјест старог и новог завјета 35 н Сочинениа Саломонова и Сирахова 1 ф 20 н. Милошева или Јуначство Малоша Обреновића 90 н. **Fröhlichs illy deutsch & deutsch illy. Wörterbuh 2 Theile 4 fl.** Забавни Сановник, са толкованјем 24 н. Евангелиа и Апостели 80 н. Приповетке из старог и новог завета 53 н

Осим тога слике: св. Троице, Богородице, Архангела Михаила, Вознесения Господня и Тајне вечере. по 2 н.

ОГЛАСИ.

Дра ШПИЦЕРА ПОМАДА ЗА ЧИШЋЕНЈЕ ЛИЦА.

Н йпоуздание и кроз толико година осведочено средство против пласа, пега и других поява на лицу. Препоручително свима онима што већма, коима е стало до чиста лица.

Цена едне чегле са упутством за употребляванје 50 нов. а вр

БАЛЗАМ ЗА КОСУ.

Необманьиво и сигурно средство, од кога коса расте, кое кад се две или три недеље дана употреблява, причинява, да коса више неиспада, него м на самом месту, кое е пре тога ћелаво било, изнова расте; неда, да се шкодљ ви перут уложе, и штити косу од проседе. Една флашица **1 фор**

При пошиљаню поштом имаю се 10 нов башка послати за штемпли и умотаванје Главно стовариште за разашиљанје код **Алекс. Крајчовића** у Вуковару. 129—6—6

Обява.

Од стране ово-грађ-незог суда овим се до обштег знаня доставља, да ће услед молбе в. ерара непокретно добро Августа В чковића, као кућа пед бр. 1130 у Новом Саду због дуга од 385 ф 7 н. а. вр. кое е на 3080 ф. а. вр. судиски процењено, на явној лицитации, коя ће се дана 29 юлия 1867 и дана 30 септембра 1867 у магистратској дворани свагда у 3 сата после подне држати, продавати, и зато се сви ови, кои исто добро купити желе, позивају, да у предозначено време на ту лицитацию дођу. и да се на ту цел изаслатой комисии приjаве.

Уедно се примећава и то, да се условия, под коима ће се горепменовано добро продавати при суду овом читати, и од њи преписи имати могу.

Варошки суд као грунтовна област у Новом Саду 15. юния 1867. 145—3—3

Обява.

Од стране ово варошког суда явља се, да е саизволено и у явну продаю куће покойног Николе Рошу бр. 2013 у Новом Саду због Гос-Елисавети Каулици дужни 580 ф. а. вр Рок продае ставља се на 28. августа 1867 и 28 октобра 1867 свагда у 3 сата после подне у варошкой кући.

Условия лицитационална могу се у судской писарници видити.

Варошки суд као грунт. власт
У Новом Саду 15 юния 1867
148—3—3

ГЛАСОВИР! сасвим нов. истом из Беча донесен, најмодернијег облика, са 7 октава, са металним плочама, са 3 металне пречаге, снажним и љубким збуком — продае се или и дае се на плћанје на рокове. Упитати се може у ћурчиском сокаку преко од српске *саборне* цркве бр. 1793. I. спрат.
153—2—3

Оглас.

Трговина моя код „црвене ябуке“ у Белой Цркви потребуе едног

ДОБРОГ МОМКА,

кои говори српски, немачки, мађарске и влашки. Трговина е за различни еспап Дотични нека се на мене приjате.

152—2—3 Петар Милутиновић.

СЛАВНА

АНАТЕРИН-ВОДА ЗА УСТА

коjой е привилегия за г Попа у юнию 1865 престала, а коjой добро свойство потврђую многа сведочанства, продае се у место по 1 ф. 40 н. само за

40 нов. а. вр.

Главни депо: **К Шпицмилер** апотекар у Бечу. 80—13—24

КАРУЦЕ у найболјем станю продаю се Распитати се може у уредништву „Напредка“. 149—3—3

А. ГРУЧА У БЕЧУ

патентована

фабрика дрвених рулова (завеса) и дрвена еспапа

препоручуе разноликост своих фабриката, особито р у л о в е од природна дрвета, 3 стопе широке и 5 стопа високе по 1 ф. 50 н. и скуплђ; исте величине бојадисане ма коjом боjом и десеном по 2 ф. 80 н. и скуплђ. Наручбине за поодине прозоре као и за целе куће, за д е к о р а ц и е за предстоће путованје НН. Величаства по Угарской, точно ће се извршити. Декорациони оквир за едан прозор у народним боjама, 5 стопа дугачак и 2 стопе висок по 1 ф. 50 н. до 3 ф; са угарском круном и лепим шарама по 3—5 ф. Баряци такођер од дрвета. несравлени у ефтиноћи и лепоти по 1 ф. 50 н до 5 ф. Такођер се праве и ш а л у к а т р е од дасака са оковом, четвороугална стопа по 50 н., нове найболя конструкция. Наручбине се примаю уз к ш пару и наплаћиванје при приманю робе (Нафпафте) точно у фабрици Wien, Wienstraße Nr. 37. 124—7—12

Гвозден баштенски намештай

кои се дае склопити; — найновие форме.

1 фр. 90 н елегантна, модерна гвоздена баштенска столица, коя се дае склопити.
7 фр елегантна баштенска гв здена клупа. — Осим тога и столови, насл ваче и сваки други ма кога имена намештай за баште и чардаке може се добити по найумерению цену у фабрици гвозденог намештая

АНТОНИЯ БРИЛА,

Wien, Alsergrund, Hahngasse Nr. 6. — Стовариште: Kolowratring Nr. 10.

Наручбине са стране точно се извршую 119—8—12

ОГЛАС.

Найвеће стовариште фабрике у Аустрии и Угарской

Е. ФОГЛА, Kärnthnerstraße Nro. 29 im Eckgewölbe der Himmelpfortgasse „zum Erzherzog Carl“

У БЕЧУ

продае и **разашиљ на писмено исканје** свуда за послане новце, или за **полатанје новца, кад се еспап добие паробродом, железницом и поштом,**

оставлаюћи се сваког данас у моду ушавшег хвалења, свое славно познато

платно, п риво, асталско периво и чаршаве по спуштену цену и то са 35 проц. рабата.

Код познате каквоће првим наградама, **златним и сребрним медалама одликоване платнене робе**, као и код знаменитог броя мушгерия, само у Угарской 4800. биће особито ова прилика згодна за н. н публику. да по тако спуштену фабричну цену на све стране добие послану робу.

1 комад 30 рифи небељна кончана платна стои сад само ф. 7 50 н., 9 50 до 11 ф. найболје

1 комад 30 рифи 9/8 и 5/4 румбуршка дупла кончана платна стои сад само ф. 13, 15, 17 до ф. 20 найфиние.

1 комад 40 до 42 рифа 9/8 и 5/4 румбуржка шекел-платна стои сад само ф. 15, 18, 20, 22 до ф. 25, одликовано медальом.

1 комад 48 рифи права белгиска платна стои сад само ф. 22, 25, 27, 30 до ф. 35.

Славно румбуршко платно од 50 и 54 рифи 5/4 широко стои сад само ф 30, 33, 36, 40, 45, 50 до ф. 60, одликовано великом златном медальом.

Румбуршко платно
- **Мушке кошуље** (деблина врата има се назначити) по ф. 2, 3, 4 до ф 5 найфиние.
- **Женске кошуље**, клот ф. 2, шлинговане и набране груди ф 3, 3 50. финие и везено ф. 3.50 н., найфиние с богатим везом, као и са правим уметнутим чипкама ф 4, 5, 6 до ф. 8

Шарене кошуље од ширтинга, найнов. француски крој комад ф. 2 50 н. до ф 3 найфиние.

Женски спаваћи или **ютарњи корсети** од фина п ргара ф 2, 2.50 н, 3 до ф. 3 50 н., од патист-паргара богато везени ф 4—5.

Женске сукње од паргара, кувериран поруб ф 4 5, 6 до ф. 7.

Мушке платнене гаће ф. 1.25 н., 1 50, 2, 2 50, **јаће чакшире**, найфиние (немачког, мађарског или франц. кроя) ф. 3.

30 рифи шарена платна за постеље по ф. 8, 9, 10 до ф 12 найболје.

12 комада **платнених марама за џеп**, малене ф. 1.50 н. до 2 ф., веће ф. 2 50 н., 3, 4, 5, шарене, као и беле мараме од кончана батиста ф. 3.50 н. 5. 7 до ф. 9 найфиние.

12 комада **пешкира** или **салвета** ф. 5, 6, 7.50 до ф. 9 найлепши дамашко платно

1 периво за стол од дамашка платна за 6 лица (т. е. 1 чаршав са 6 салвета) по ф. 5, 6, 8 до ф. 10

1 периво за стол од дамашка платна за 12 лица (т. е. 1 велики чаршав од дамашка платна са 12 салвета) по ф 12, 14 16 до ф. 20.

Руско платно (сиво), што е пре било по 60, 70 н. и 1 ф, стои сад и докле траје залиха само 30, 35 до 50 н рифа за летње руво мушко итд.

Кошуље, што нестое найболје, примаю се натраг.

Муштерие или купци за 35 фр. добию на поклон 6 салвета, за 70 ф. найфиние дамашко периво за стол за 6 лица.

Наручбине шалю се свуда точећиште на писмено исканје за послане новце или уз нахнаме.

АДРЕС, као и писма са наручбинама: An **E. Fogl** Leinen und Wäschfabrik, Hauptniederlage Kärnthnerstraße Nr. 27, Wien 137—9—24

Властник, издаватель и одговорни уредник Ђорђе Поповић.

Брзотиском Игњата Фукса у Новом Саду.